

дактора, доповідача, експерта та ін.), здійснюють відповідальну мовленнєву діяльність, що сприяє розвитку вмінь спілкуватися, відкриває простір для ініціативи і творчості, орієнтує на контроль власної комунікативної поведінки та реагування на поведінку співрозмовників. Проведення ролівої гри ефективно відбувається відповідно до етапності:

- доігровий етап – поставлення мети гри, визначення ігрових ситуацій, розподіл ролей, розробка сценарію, інструктаж учасників, вибір журі;
- ігровий – проведення гри;
- постігровий – аналіз та вироблення рекомендацій на майбутнє (Галаєвська, 2022а, 10).

Ігрові методи стимулюють розумову діяльність та інтерес до навчання, впливають на розвиток логічного мислення учнів, сприяють вивченню нового, конкретизують і закріплюють засвоєне, формують певні вміння і навички, допомагають використовувати знання на практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Бондаренко, Н. В. (2013) Методи навчання української мови крізь призму компетентнісного підходу. *Дивослово*. № 12. С. 2–8.
6. Галаєвська, Л. В. (2022а) Методи формування діалогічних умінь учнів на уроках української мови. *Українська мова і література в школі*. № 6. С. 8-12.
7. Галаєвська, Л.В. (2016b). Методи активного навчання української мови в школі. *Українська мова і література в школі*. № 6. С. 16–21.
8. Галаєвська Л. В. (2021w). *Метод бесіди у традиційному навчанні мови. Методи навчання української мови: сучасний контекст: збірник матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича (25 березня 2021 р., м. Київ) Інститут педагогіки, м. Київ, Україна.*
9. Голуб, Н. Б. (2013). Ситуаційний метод на уроках української мови в школі. *Українська мова і література в школі*. № 7. С. 18–23.
10. Мамчур, Л. І. (2021). Традиційні та інтерактивні методи формування комунікативної компетентності особистості. *Українська мова і література в школі*. №1. С. 8–14.

Саух І. В.
Інститут педагогіки НАПН України
(Київ, Україна)

ІННОВАЦІЙНО-КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Сучасний формат тенденцій глобального стратегічного розвитку беззаперечно доводить, що освіта, розвиток науки, інформаційне середовище продовжують виконувати в практичному та змістовно-смісловому освітньому просторі роль визначального фактора соціально-економічних змін

країн світу. Незважаючи на те, що в Україні протягом її незалежності сфера освіти виступала ключовим суб'єктом націотворення й державотворення, на який покладено головну відповідальність за інноваційно-креативний розвиток людини та формування конкурентоспроможного людського капіталу, уникнути негативних тенденцій у цій життєво важливій сфері повністю не вдалося. За останні роки сформована національна система вищої освіти, що зберегла надбання минулого та значний науково-педагогічний потенціал, який за певних умов здатний суттєво вплинути на здійснення змін в освітній сфері в напрямі її інноваційного та креативного розвитку (Саух П., Саух І., 2022, 478).

Актуальність дослідження проблеми формування інноваційно-креативного підходу в сучасному українському освітньому просторі обумовлюється низкою причин, а саме: 1) не сформовано модель інноваційно-креативного розвитку освіти; 2) в науковій літературі не знайшли достатнього висвітлення питання ефективності процесу формування креативної компетентності та обґрунтування педагогічних умов, що його забезпечують; 3) недостатнім усвідомлення суспільством значення креативної освіти для ефективності сучасних бізнес-процесів; 4) низький рівень спрямованості освітньої системи на формування інноваційно-креативної рольової позиції випускника-майбутнього фахівця.

Проблемні питання інноваційно-креативного підходу в українському освітньому просторі обговорені ще й тим, що формування креативної компетентності знаходиться на початковому етапі й це особливо актуалізує соціокультурне осмислення витоків креативності в освітньому процесі. У найбільш загальному вигляді креативна освіта – це освіта, яка орієнтована на розвиток творчих здібностей людини, на закріплення в професійній свідомості установки на інновації та включає аналіз проблем і варіантів діяльності. Така освіта, по-перше, мотивує самостійне осмислення дійсності, перетворення знань у потенціал мислення та саморозвитку, і, по-друге, виводить її на рівень управління знаннями, трансформуючи їх в комплекс важливих, позитивних характеристик професійного формування та становлення особистості, створює умови для прояву її креативності і стає безпосереднім джерелом креативних інновацій (Саух І., 2021, 219).

Економічна наука доводить, що традиційна економіка, базисом якої виступають традиційні фактори виробництва, «безнадійно» застаріла і втратила свою спроможність відповідати на глобальні виклики сучасності. Основоположники концепції «креативної економіки», Дж. Хокінс (Howkins, 2013), Р. Флоріда (Florida, 2014) довели, що розбудова креативної моделі розвитку країн не тільки актуальний тренд глобального економічного розвитку, але й єдиний шлях досягнення суспільного прогресу за рахунок людського потенціалу та нових якостей людського капіталу.

Відзначимо, що Всесвітній економічний форум (WEF) визначив креативність однією з головних компетенцій майбутнього. А Генеральна Асамблея ООН оголосила 2021 рік Міжнародним роком креативної

економіки для сталого розвитку. Наведемо дані Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), яка у співпраці з Корнельським університетом та міжнародною школою бізнесу INSEAD щорічно публікує Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index). Вони засвідчують, що Україна у 2021 р. посіла 49 місце серед 132 країн проти 45 місця у 2020 р. та 32 місце серед 39 країн Європи. За одним з підіндексів інноваційних результатів – "Креативність" – Україна перемістилась із 44 місця у 2020 р. на 48 у 2021 р. В той же час за Глобальним індексом конкурентоспроможності талантів 2021 – ГІКТ (The Global Talent Competitiveness Index) Україна знаходилася на 61-му місці у рейтингу і покращила свої позиції порівняно з 66-м місцем у 2020 р. Так само у 2021 році наша країна покращила свій результат на одну позицію проти 2020 р. за Світовим рейтингом конкурентоспроможності (The World Competitiveness Ranking), який охоплює 58 країн, та посіла 54-те місце (Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2021 році: науково-аналітична доповідь, 2022).

Головним рушієм цього процесу завжди були і незмінно залишаться люди — компетентні і креативні, інноваційні і конкурентоспроможні. У розвитку людського потенціалу, людського капіталу ключову і, головне, безперервно зростаючу роль відіграє освіта. Саме завдяки освітній складовій в наведених індексах конкурентоспроможності та інноваційності Україна займає пристойні позиції в колі багатьох країн світу.

Отже, за таких умов актуалізується необхідність пошуку дієвих шляхів підвищення конкурентоспроможності людських ресурсів засобами, технологіями освітнього процесу, враховуючи сучасні тенденції і динаміку становлення креативної економіки в Україні і світі. Саме тому розвиток потенціалу освіти є вкрай важливим, оскільки виступає потужним інструментом підвищення конкурентоспроможності економіки, загалом, та формування її інноваційно-креативної спрямованості, зокрема.

Наразі вкрай цікавим є аналіз впливу повномасштабної війни на українську креативну економіку, яка до початку повномасштабного російського вторгнення бурхливо розвивалась. За даними дослідження "Креативна економіка: нова економічна епоха XXI ст." з 2013 по 2019 роки додана вартість, створена нею, зросла у 3,5 раза — з 74,2 млрд грн до 258,9 млрд грн. Станом на 2019 рік креативна економіка забезпечувала робочими місцями майже 913 тисяч українців. Водночас, якщо говорити про стан креативної економіки в нашій країні під час воєнного стану, ситуацію точно не назвеш легкою. Так, за даними статистичного огляду "Креативні індустрії у I кварталі 2022 року" від МКІП України, у порівнянні з першим кварталом 2021 у січні-березні 2022 р. на 41% зменшився обсяг задекларованих доходів у сфері креативних індустрій, а загальна кількість платників податків скоротилась на 60%. Це означає безробіття та відтік талантів за кордон, тож виправити ситуацію можуть державна політика й міжнародна допомога, поставивши за пріоритет збереження зайнятості й відновлення економічної діяльності. І оскільки майбутнє нашої цивілізації на думку експертів лежить

саме у креативній економіці, Україна, хоч і за гірких умов, проте має шанс створити себе наново і бути в авангарді світового розвитку (Гордієнко, 2022).

Незалежно від кризової ситуації слід розуміти, що надалі перспективи суспільно-економічного розвитку означатимуть більший попит на креативних випускників закладів освіти, здатних до інновацій. Більше того, логіка модальності XXI ст. трансформує матрицю освітнього простору в нові інноваційно-креативні контексти. Таким чином, створення ефективної моделі інноваційно-креативного розвитку освіти повинно бути стратегічним напрямом розвитку нашої країни в наступні роки. Належна увага та практичні дії щодо даної проблеми дозволять Україні перебороти всі труднощі, бути рівноправним партнером у світовому освітньому просторі, а реалізація розглянутих заходів значною мірою буде сприяти інноваційному та креативному спрямуванню економічного розвитку.

Саме тому розробка власної української моделі конкурентоспроможності національної освіти актуалізує проблематику складових її інноваційно-креативного розвитку, осмислення системних, структурних, функціональних властивостей та ієрархічних характеристик в умовах нових цивілізаційних викликів і втрат в результаті війни. З точки зору перспективного бачення післявоєнного розвитку України освітня політика має отримати роль рушія змін у напрямі інноваційної креативної економіки XXI століття і суспільства сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гордієнко, Н. Креативна нація: нинішній стан і майбутнє української креативної економіки / <https://delo.ua/opinions/kreativna-naciya-ninisnii-stan-i-maibutnje-ukrayinskoyi-kreativnoyi-ekonomiki-406711/>
2. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2021 році: науково-аналітична доповідь (2022). К.: УкрІНТЕІ. // <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2022/09/09/Nauk-analitychn.dop.Naukova.ta.nauk-tekhn.diyal.v.Ukrayini.2021-9.09.2022.pdf>
3. Саух, І. (2021). Педагогічні умови ефективності процесу формування креативної компетентності // Міжнародна науково-практична конференція «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» / Київ: «Видавництво Людмила». <https://sites.google.com/view/conferencedidactica2021>
4. Саух, П.Ю., Саух, І.В. Освіта й наука як фактор цивілізаційної суб'єктності країни: український контекст // Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Chicago, USA. Pp. 474-480. URL: <https://sci-conf.com.ua/xii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-directions-of-scientific-research-development-18-20-maya-2022-goda-chikago-ssha-arhiv/>.
5. Howkins, John (2013). The Creative Economy: How People Make Money from Ideas. Penguin UK. (2nd ed.). Penguin UK.
6. Florida, Richard (2014). The Rise of the Creative Class--Revisited: Revised and Expanded. *Basic Books, Social Science* [in English].